

Böszörményi Zoltán

El nem küldött levél Lászlóffy Aladárnak

*Kolozsvári esték tajtékos felhői az égen,
a réseken kikukucskálnak
a vörös petúniák: gondolataink.
Gondolataink arról,
amit nem mertünk kimondani,
még a fák levélsátrába bújva sem.
Olyan világban élünk, olyan világ nézett vissza ránk.
Te láthatatlan forradalomról beszéltél,
forradalomról, mely megváltja az emberiséget,
a nyers őszinteség lázadásáról fantáziáltál,
ahol a vágyak veszik át a földi hatalmat,
igazgatják a világ dolgait: a megoldhatatlant.*

*Nem volt fiad, fiad lehettem volna!
Mennyit álmodoztam erről az eszmék barikádjain,
hajnalok kesernyés illatában, Whitman fűszálain heverve.
Te tanítottál meg a tágra nyílt világra,
merre fordítsam vigyázó – vigyázó lehet-e? – szemem.
Látlak, és csak én látlak a történelem harcterein,
a szellem kelevézésével küzdeni.*

*Minden belső ellenállásnak érdekesítő a logikája.
A történelmi leckék is erről szólnak – mondtad,
a thermopülai csatában elesett háromszáz spártai hős,
Leónidasz testőrei, és a hétszáz theszpiai is,
kiket Ephialtész elárult a perzsa ellenségnek,
megmutatta nekik az Anopaia-ösvényt,
így hátba támadhatták a védőket – mint ahogy minket,
magyarokat is elárultak Trianonban,*

*vörös forradalmat varrtak a nyakunkba,
szeletnyi ország, mi megmaradt,
és a kongó harangok hangja bennünk és mindenütt.*

*Valamennyi belső ellenállásnak szigorú a logikája,
dantei, Botticelli-i, a rotterdami Erasmus
beszélt ily mívesen a szellem szabadságáról,
a meg nem alkuvásról,
aki csak Bázelen, Johannes Frobenius nyomdásznál
talált menedéket, de így szólt:*

*„Azt mondják, amit a háborúban követnek el,
azt nem kell jóvátenni. Minden, ami ott történik,
jogos... s ez a jog a legnagyobb jogtalanság...
mert nem a hazaszeretetet visz(tt) a háborúba,
hanem a zsákmány reménye.”**

*A zsákmány mi vagyunk!
Zsákmány a tudatunk, szellemünk, szívünk: a hitünk,
pedig hittel hisszük, van még fontos tennivalónk
ezen a golyóbison, a lángoló akadályokon át,
az Istenért, a hazáért, a tavasszal virágba boruló
cseresznyefákért, a meg nem alkuvásért.*

*Nem mondhat igazat az, aki szüntelen
és megszállottan az igazság ellen harcol,
mint a legnagyobb jóságért, beteljesülésért –
szóltad egyszer a Brassó utca 36. szám alatti
ház fűvel borított kertjében, a fiatal almafa alatt.
„...és az embernek azért van nyelve, hogy igazat mondjon...
Pedig ...az igazmondás bizony nem mindig
válik hasznára az embernek”*** – ha úgy ég, mint a fáklya,
és pedig mindig ő akar lenni a fáklya, az örök lelkesedés.*

*Ma már kockázatos igazat mondani,
letérdeltetnek feleid cipőjét megcsókolni,*

*alázattal és bűnbánóan kell viseltetned
a történelemmel, melyet mások, nem te írtál,
de az ő szavukért, és az ő tetteikért
– a polkorrekség okán – ma neked kell megfizetned,
behódolnod, a könyvekből neveket kihúznod,
szobrokat ledöntened, sírokat átnevezned,
mint az a napokban történt Angliában.
A második világháborús Royal Air Force
labradori kutyájának sírfeliratáról
el kellett tüntetni a halott eb nevét, a Niggert,
majd átkeresztelni a forradalmakat, kitörölni
a történelemkönyvekből a fáraók
és más rabszolgatartó társadalmak
nevét és dicsőségét, kiüresíteni a tereket,
az elkanászosodott gondolattal teli fejeket.*

Tabula rasa!

*Örvendj, drága Aladár, barátom, második apám,
hogy te ennek már nem vagy a szemtanúja
– és ha még lehet, ha sikerül,
még néhányan megmaradunk fáklyának.*

A zsákmány mi vagyunk!

*Zsákmány a tudatunk, szellemünk, szívünk: a hitünk,
pedig hittetlenségünk, van még fontos tennivalónk
ezen a golyóbison, a lángoló akadályokon,
az Istenért, a hazáért, a tavasszal virágba boruló
cseresznyefákért, a meg nem alkuvásért.*

* Rotterdami Erasmus: *Colloquia Familiaria (Beszélgetések)*,
Egy katona gyónása. Válogatta és fordította, magyarázatokkal
ellátta Komor Ilona és Trencsényi-Waldapfel Imre, OSZK

** Rotterdami Erasmus: *Colloquia Familiaria (Beszélgetések)*,
Igazság és hamisság. Válogatta és fordította, magyarázatokkal
ellátta Komor Ilona és Trencsényi-Waldapfel Imre, OSZK